

Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences,
Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS)
Monthly Journal, Vol. 22, No. 6, Summer 2022, 249-273
Doi: 10.30465/CRTLS.2021.31686.1896

A Critical Review on the Book
English for the Students of
Fabric and Garment Design and Sewing Technology

Reza Taherkhani*

Hashem Sharafi**

Abstract

Since textbooks are one of the main learning resources in any curriculum, evaluating them for the benefit of the author and the audience, as well as their effect on students' performance is an essential and valuable undertaking. This article evaluates "*English for the Students of Fabric and Garment Design and Sewing Technology*" book authored by Akram Nasher (2017), from English for Specific Purposes (ESP) books series. To this end, the book was evaluated based on Mahmoodi and Ahmadisafa's model (1393). Also, according to the model and for the purpose of gaining experts' views in the field, the researchers conducted semi-structured interviews with three Fabric and Garment Design experts from Art, Al-Zahra and Science and Culture Universities of Tehran. The results indicated that despite problems and shortcomings in the texts, exercises and activities, the book has enough educational adequacy and can be used as a source of Specific English. At the same time; however, it requires serious revision in order to eliminate the

* Assistant Professor of TEFL, Department of English, Faculty of Humanities, Bu Ali Sina University, Hamedan, Iran (Corresponding Author), r.taherkhani@basu.ac.ir

** MA Student of TEFL, Faculty of Humanities, Bu Ali Sina University, Hamedan, Iran, hashem.sharafi1995@gmail.com

Date received: 2022-04-04, Date of acceptance: 2022-07-20

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

۲۵۰ پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، سال ۲۲، شماره ۶، شهریور ۱۴۰۱

existing deficiencies. To fulfill this need, the researchers and experts have made useful suggestions.

Keywords: Evaluation, Textbook, Garment Design, Fabric, Sewing Technology.

نقد و ارزیابی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت

رضا طاهرخانی*

هاشم شرفی**

چکیده

از آنجایی که کتاب‌های درسی به عنوان یکی از اصلی‌ترین منابع یادگیری در هر برنامه آموزشی محسوب می‌شوند، نقد و ارزیابی آنها به منظور بهره‌مندی هرچه بیشتر نویسنده و مخاطبان و همچنین تأثیرگذاری آن بر عملکرد دانش‌آموزان، کاری بسیار حیاتی و ارزشمند است. مقاله حاضر به ارزیابی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت تألیف اکرم ناشر (۱۳۹۵)، از مجموعه کتاب‌های زبان انگلیسی تخصصی (ESP) می‌پردازد. به همین منظور کتاب بر اساس مدل محمودی و احمدی صفا (۱۳۹۳) ارزیابی شد، همچنین بر اساس مدل مذکور محققان برای آگاهی از دیدگاه متخصصان رشته طراحی پارچه و لباس درباره محتوای کتاب، مصاحبه نیمه ساختار یافته‌ای با سه تن از متخصصان رشته طراحی پارچه و لباس از دانشگاه‌های هنر، الزهرا و علم و فرهنگ شهر تهران انجام دادند. نتایج حاکی از آن بود که با وجود مشکلات و کاستی‌ها در

* استادیار گروه زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران، (نویسنده مسئول)، r.taherkhani@basu.ac.ir

** دانشجوی کارشناسی ارشد رشته آموزش زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران، hashem.sharafi1995@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۲۹

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

متون، تمرین‌ها و فعالیت‌ها، کتاب کفایت آموزشی لازم را دارد و می‌تواند به عنوان یک منبع زبان تخصصی استفاده شود، ولی در عین حال نیازمند بازبینی و اصلاح جدی به منظور رفع نواقص موجود است که در همین راستا محققان و متخصصان پیشنهادها می‌دهند. مفیدی را برای رفع نواقص آن ارائه می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: ارزیابی، کتاب درسی، طراحی لباس، پارچه، تکنولوژی دوخت.

۱. مقدمه

امروزه کتاب درسی به یک عنصر جهانی در آموزش زبان انگلیسی تبدیل شده و نقشی مهم و حیاتی در آموزش و یادگیری روزمره زبان انگلیسی ایفا می‌کند. ارزیابی کتاب دارای پیشینه‌ای طولانی است و در طول تاریخ همواره دستخوش تغییرات مختلفی شده است (Rezaee & Hashemi, 2017). علاوه بر این، از گذشته تاکنون رویکردهای مختلفی برای ارزیابی کتاب‌های درسی اتخاذ شده‌اند که هر کدام دلیل منطقی خاص خود را دارند (Rezaee & Hashemi, 207).

در باب تعریف اصطلاحی نقد و ارزیابی کتاب تعابیر مختلفی وجود دارد از جمله هاتچینسون (۱۹۸۷) ارزیابی مواد آموزشی را به عنوان یک فرایند تعاملی در نظر می‌گیرد که شامل ارزیابی ذهنی و عینی مواد آموزشی است و میزانی که آنها با نیازهای معلمان و یادگیرندگان در یک زمینه خاص مطابقت می‌کنند. از دیدگاه (Tomlinson, 2003) ارزیابی مواد آموزشی به عنوان فرایندی در نظر گرفته می‌شود که شامل بررسی مواد آموزشی برای اثبات ارزش آن‌هاست.

در ایران آموزش زبان‌های خارجی به ویژه زبان انگلیسی از گذشته رواج داشته است و هم‌اکنون نیز این مسئله با توجه به ارتباطات بین‌المللی و تعامل میان کشورها و فرهنگ‌های مختلف، فزونی یافته و به امری بسیار مهم تبدیل شده است (خیرآبادی و علوی مقدم، ۱۳۹۸). در کشور ما آموزش زبان انگلیسی برای اهداف ویژه (ESP) در مدارس و دانشگاه‌ها تحت عنوان "زبان تخصصی" شناخته شده است (حاجی رستم‌لو، ۱۳۸۴).

از آنجایی که اهمیت کتاب به عنوان هسته قابل مشاهده هر برنامه آموزش زبان انگلیسی درک شده است (Hutchinson & Torres, 1994) و از آنجایی که کتاب درسی به رغم پیشرفت روزافزون علم و تکنولوژی هنوز هم یکی از مهم‌ترین ابزارهای آموزشی محسوب می‌شود

(محمودی و احمدی صفا، ۱۳۹۳) و توجه به این نکته که تلاش های صورت گرفته توسط آموزش و پرورش و سایر نهادهای آموزش برای آموزش زبان انگلیسی در مدارس و دانشگاه ها چندان ثمربخش نبوده است، ضرورت ارزیابی و نقد کتب دانشگاهی و به ویژه کتب آموزش زبان را دوچندان می کند (حسینی و پیشقدم، ۱۳۸۴).

برخی از محققان مانند کانینگورث (۲۰۰۱) و ریچارد (۱۹۹۵) بر این باورند که کتاب های درسی دانشگاهی به منزله منابع یادگیری خودمحرور هستند و به معلمان کمک می کنند تا از تحقق یافتن اهداف آموزشی اطمینان یابند. در همین راستا برای اطمینان از اثربخشی کتب های درسی دانشگاهی، فعالیت های آموزشی و تجارب یادگیری باید در جهت یکدیگر طراحی و تدوین شوند (هاتچینسون و واترز، ۱۹۸۷).

تاملینسون (۱۹۹۶) مهم ترین وسیله برای اطمینان از تحقق اهداف آموزشی را ارزیابی می داند و معتقد است که ارزیابی با فراهم کردن موقعیت هایی جهت بهبود کیفیت کتب دانشگاهی برای مدرسان و طراحان، به آنها در تجزیه و تحلیل انتقادی مواد آموزشی کمک می کند. از دیدگاه Sheldon (1988) و Brown (1995) بررسی نقاط ضعف و قوت کتب درسی، بهبود آموزش زبان انگلیسی و اطمینان یافتن از همخوانی کتب های درسی با علایق و نیازهای زبان آموزان از دلایل دیگر نقد و ارزیابی کتب های آموزشی هستند.

۲. پیشینه تحقیق

در زمینه نقد و ارزیابی کتب های درسی زبان مخصوص مدارس و دانشگاه ها در طول سالیان اخیر چندین مورد ارزیابی صورت گرفته است. زند مقدم و رحیمی گل خندان (۱۳۹۴) به بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم از دیدگاه طرح درس فعالیت محور پرداختند. یافته ها حاکی از آن بود که اثر مورد مطالعه از رویکرد فعالیت محور پیروی نکرده است و استفاده نکردن از درون داد واقعی، کمبود فرصت های تعامل بین زبان آموزان و هم چنین تمرین های متعدد فاقد بازده مفید از دلایل اصلی فاصله گرفتن ساختار اثر از رویکرد فعالیت محور و اثربخشی مختصر کتاب مورد نظر بوده است.

در پژوهشی مشابه احمدی صفا و همکاران (۱۳۹۷) کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول (پراسپکت یک) را ارزیابی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که معلمان از الف) طرح و قالب ظاهری کتاب ب) فعالیت ها و تمرین های کتاب ج) محتوای کتاب به

لحاظ ایجاد توازن میان چهار مهارت زبانی (د) عملکرد مطالب کمک درسی و راهنمای معلم (ه) دستور زبان، واژگان و انواع نقش‌های زبانی و بالاخره (ن) ارائه روش تدریس مناسب، رضایت لازم را ندارند.

سودمند افشار (۱۳۹۴) در بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه با تکیه بر جنبه‌های تحلیل گفتمان انتقادی: نمودجنسیت و قدرت، دریافت که هر چند کتاب از نقاط قوت نسبی برخوردار است، نقاط ضعف جدی هم دارد مانند واقعی و طبیعی نبودن برخی از مطالب، ارائه یکسویه و متعصبانه مقوله فرهنگ، جذاب نبودن مطالب و موضوعات و محدودبودن موقعیت‌های موجود در کتاب. هم چنین نتایج نشان داد که کتاب در بیان جنسیت در مطالب و تصاویر به شکل معناداری به نفع مردان متعصب است.

محمودی و مرادی (۱۳۹۴) نیز به طور مشابه، کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) را با تاکید بر روش‌شناسی آموزش زبان خارجی نقد و بررسی کردند. آنها به این نتیجه رسیدند که کتاب جدید در مقایسه با کتاب پیشین نقاط قوت بسیار و کیفیت بهتری دارد، البته نقاط ضعفی نیز مشاهده می‌شود مانند بی‌توجهی به رابطه بین فرهنگ و یادگیری زبان خارجی و توجه صرف و اغراق شده به روساخت‌های فرهنگی بومی، کیفیت پایین بعضی از تصاویر و فایل‌های صوتی لوح فشرده، سردرگمی در آموزش الفبای زبان انگلیسی و بی‌توجهی به آموزش دستور زبان.

در پژوهشی دیگر طاهرخانی و همکاران (۱۳۹۶) کتاب جدید زبان انگلیسی پایه دهم را در سطح ملی نقد و بررسی کردند. طبق نتایج هم‌دیران و هم‌دانش آموزان کتاب را به لحاظ موضوع و محتوا، مناسب و از نظر جنبه ظاهری و شرایط اجتماعی و فرهنگی نسبتاً ضعیف ارزیابی کردند. آنها دریافتند که کتاب مذکور به لحاظ ویژگی‌های ظاهری، کارآمد بودن، اختصاص اهداف، محتوا و مهارت‌های زبانی موفق بوده و توانسته تا حدودی نظر مثبت معلمان و دانش‌آموزان پایه دهم را به خود جلب کند.

رمضانی و میهن دوست (۱۳۹۷) در پژوهشی کتاب زبان انگلیسی پایه نهم ویژه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی را نقد و ارزشیابی کردند. طبق نتایج از مهمترین نقاط قوت کتاب جدا از معرفی کارکردهای زبانی و فعالیت‌های اجتماعی، استفاده از جملات امری برای آموزش موضوعات درسی بود. نقاط ضعفی نیز در کتاب وجود داشت که از مهم‌ترین آنها

می‌توان به متوقف شدن آموزش اعداد و اختصاص ندادن بخشی برای یادآوری و مرور آنچه در کتاب های پیشین آموخته شده بود، اشاره کرد.

محمودی (۱۳۹۷) در بررسی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی طبق مدل محمودی و احمدی صفا (۱۳۹۳) به این نتیجه رسید که کتاب مذکور در مقایسه با کتاب های نسل پیشین انگلیسی برای اهداف ویژه (ESP)، همخوانی بیشتری با نظریه های علمی و یافته‌های تجربی مرتبط با آموزش زبان خارجی دارد ولی در عین حال دارای نقاط ضعفی نیز هست مانند کم بودن تعداد دروس نسبت به تعداد رشته‌های مهندسی.

در پژوهشی دیگر رحیمی نژاد (۱۳۹۶) در زمینه ی ارزیابی کتاب انگلیسی برای رشته آموزش و پرورش تطبیقی، آموزش و پرورش ابتدایی و پیش دبستانی، دریافت که کتاب مورد بررسی علاوه بر علمی بودن، از ویژگی های درسی و آموزشی لازم تا حد زیادی برخوردار است اما معدود کاستی‌هایی نیز در آن وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به عدم دقت در صفحه آرایی صفحات کتاب اشاره کرد.

روحانی و فرهنگ جو (۱۳۹۵) نیز به ارزیابی کتاب زبان انگلیسی عمومی دانشگاه پیام نور بر اساس چارچوب ارزیابی لیتل جانز (۲۰۱۱) پرداختند. نتایج ارزیابی نشان داد که قسمت های مختلف محتوای زبانی، دستور زبان، کلمات، تمرین ها، فعالیت ها و ظاهر کتاب برای بهبود سطح آموزشی نیاز به بازنگری و تدوین دوباره دارند.

در ارزیابی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته جامعه‌شناسی که توسط طاهرخانی و همکاران (۱۳۹۷) و بر اساس مدل محمودی-احمدی صفا (۱۳۹۳) صورت گرفت، مشخص شد که کتاب تازه انتشار یافته از سوی سازمان مطالعه و تدوین کتب درسی (سمت) نسبت به کتاب قبلی به طور چشمگیری بهبود یافته است. علاوه بر این یافته‌ها حاکی از آن بود که به رغم وجود برخی از مشکلات در انتخاب فعالیت‌ها، تمرینات و متون، کتاب نامبرده مناسب است و می‌تواند به عنوان یک منبع انگلیسی برای اهداف ویژه استفاده شود.

در ارزیابی دیگری که توسط قنسولی و پیشقدم (۱۳۸۹) از کتاب زبان عمومی دانشگاه فردوسی مشهد و با استفاده از پرسشنامه توزیع شده در میان ۶۰۰ دانشجو و ۲۰ استاد انجام شد، نتایج نشان دادند که دانشجو و استاد هیچ یک از این کتاب درسی رضایتمندی کامل

ندارند و شکافی عمیق میان سبک‌های غالب یادگیری ادراکی زبان‌آموزان ایرانی و سبک‌های مورد استفاده در تمرینات کتاب درسی زبان عمومی وجود دارد. مقاله حاضر به نقد و ارزیابی کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت تألیف اکرم ناشر، از مجموعه کتاب‌های انگلیسی برای اهداف ویژه (ESP) انتشارات سمت می‌پردازد. لازم به ذکر است که این کتاب تاکنون نقد و ارزیابی نشده است و به همین دلیل به نقد و ارزیابی آن پرداخته ایم. برای ارزشیابی کتاب مذکور از مدل پیشنهادی محمودی و احمدی صفا (۱۳۹۳) به طور کامل استفاده شده است.

۳. معرفی کتاب و مولف

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس زبان تخصصی به ارزش ۲ واحد طراحی و تدوین شده است. مولف این کتاب خانم اکرم ناشر یکی از مترجمان برجسته کانون مترجمان رسمی ایران در تهران است. کتاب از ۱۱ درس تشکیل شده است که این درس به بررسی موضوعات مربوط به طراحی و تولید پارچه، طراحی لباس و تکنولوژی دوخت و ابزارهای مورد نیاز برای دوخت پارچه و لباس می‌پردازند.

هر درس از سه قسمت اصلی پیش مطالعه، مطالعه و تکالیف مربوط تشکیل شده است. بخش پیش مطالعه خود از سه قسمت تشکیل شده: الف-تمرین تلفظ: که در این بخش یک لیست کوتاه از کلمات همراه با نماد آوایی مربوط به تلفظشان در جلوی آنها ارائه شده است. ب-بررسی واژگان (تعاریف و مترادف ها): در این بخش تعدادی کلمه لیست شده اند که یا تعریفی از آنها ارائه شده و یا مترادف آنها آورده شده است. ج-بررسی واژگان (تعاریف و مثال ها): در این بخش نیز تعداد کلمه انگلیسی آورده شده و برای هر کدام یک جمله مثال زده شده که کلمه در آن جمله به کار رفته است. بخش مطالعه شامل یک متن با موضوع مرتبط به درس است و بعد از آن یک تمرین درک مطلب که شامل سه بخش: صحیح یا غلط، پرسش‌های چندگزینه‌ای و پرسش‌های شفاهی است، آورده شده است.

بخش تکالیف شامل سه قسمت اصلی است که هر یک از این قسمت‌ها دارای تمرین‌های زیرمجموعه خود هستند. اولین قسمت تمرین‌های مربوط به واژگان است که

شامل پنج نوع تمرین است: ۱- پر کردن جملات با کلمات داده شده ۲- یافتن یک کلمه در متن که مترادف کلمه داده شده در تمرین است ۳- پر کردن جاهای خالی در یک متن با کلمات داده شده در تمرین ۴- مرتبط کردن کلمات هم معنا از ستون اول با ستون دوم ۵- قراردادن جملات داده شده در یک ترتیب صحیح به منظور ساخت یک پارگراف. دومین قسمت درک مطلب نام دارد که در آن یک متن با چندین سوال چهارگزینه‌ای گنجانده شده است. قسمت سوم که شامل تمرین ترجمه است و دارای دو بخش است. بخش اول: ترجمه کردن جملات انگلیسی به فارسی و بخش دوم: یافتن معادل فارسی کلمات داده شده.

۴. معرفی مدل نقد

برای ارزیابی کتاب مذکور از مدل محمودی و احمدی صفا (۱۳۹۳) استفاده شده است. این مدل از سه قسمت اصلی ارزشیابی توصیفی، ارزشیابی عینی و ارزشیابی محتوای متن تشکیل شده است، که ارزشیابی توصیفی و عینی توسط متخصصان آموزش زبان و ارزشیابی محتوای متن توسط متخصصان رشته‌های علمی هدف انجام می‌شود.

ارزشیابی توصیفی متشکل از سه بخش: الف- ارزشیابی بیرونی ب- ارزشیابی درونی و ج- ارزشیابی کلی است. هدف کلی از ارزشیابی بیرونی (ظاهری) بررسی ساختار و سازماندهی مطالب بر اساس ادعاهایی است که نویسنده یا نویسندگان یک اثر به شکل واضح و مشخص در مقدمه یا پشت جلد کتاب داشته اند. علاوه بر این در این نوع ارزشیابی مواردی مثل طرح جلد، اندازه، کیفیت چاپ و فهرست مطالب مورد نقد و ارزشیابی قرار می‌گیرند. هدف اصلی در ارزشیابی درونی یا محتوایی بررسی کیفیت محتوای اثر از نظر دارا بودن کفایت لازم و منطبق بودن با اهداف طرح شده توسط نویسنده و یا ناشر است. مهمترین هدف از انجام ارزیابی کلی، بررسی کتاب مورد نظر از لحاظ: قابلیت استفاده، قابلیت تعمیم پذیری و همچنین مشخص کردن نقاط قوت و ضعف های آن کتاب است. ارزشیابی عینی به دنبال ارزشیابی توصیفی که ماهیتی ذهنی دارد انجام می‌شود که در آن با طراحی چک لیست هایی به ارزشیابی عینی کتاب های ESP بر مبنای معیارهای کمی پرداخته می‌شود تا بدین طریق ارزشیابی توصیفی تکمیل شود. سپس در ارزیابی محتوا متخصصان رشته طراحی پارچه و لباس با پاسخ دادن به چندین سوال مطرح

شده توسط یک مصاحبه نیمه ساختار یافته به ارزیابی محتوای متون می‌پردازند و در انتها مدل مذکور با بیان نتیجه گیری به پایان می‌رسد.

۵. ارزیابی

به منظور اجرای مطالعه حاضر، محققان کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت را با نگاهی به مدل احمدی صفا و محمودی (۱۳۹۳) ارزیابی کردند. لازم به ذکر است که در این مطالعه به تمامی پرسش‌های موجود در مدل به طور کامل پاسخ داده شده است. همچنین سه متخصص رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت از دانشگاه‌های هنر، الزهرا و علم و فرهنگ شهر تهران توسط محققان مصاحبه شدند که نخست از توضیحات آنان یادداشت برداری شد و پس از تحلیل پاسخ‌های آن نکات مهم و کلیدی آنها استخراج شد. هر مصاحبه در بازه زمانی ۲۰ تا ۳۰ دقیقه به طول انجامید و به منظور اثربخشی کتاب محتوای آن به طور کامل مورد ارزیابی قرار گرفت.

۱.۵ ارزیابی توصیفی

۱.۱.۵ ارزیابی بیرونی

در این بخش کتاب از نظر پاسخ گویی به یازده سوال موجود در مدل بررسی شده است. نخستین پرسش درباره مقدمه تخصصی است که مشتمل بر دیدگاه نویسنده یا ناشر درباره ماهیت زبان و روش های تدریس زبان خارجی است، لازم به ذکر است که این کتاب فاقد مقدمه تخصصی است و فقط در ابتدای آن بخشی به عنوان سخن سمت آمده است، که در آن توضیحاتی درباره شکل گیری و تأسیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) و اهداف این سازمان ارائه شده است.

دومین پرسش به بررسی این موضوع می‌پردازد که آیا در مقدمه کتاب، مخاطبان مورد نظر کتاب و بافتی که کتاب برای استفاده در آن طراحی شده، به طور دقیق مشخص شده اند، که البته پاسخ به این سوال مثبت است و باید گفت که مخاطبان مورد نظر کتاب و بافتی که کتاب برای استفاده در آن در ارائه شده، به طور دقیق مشخص شده اند و در این باره آمده است که این کتاب برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت در

مقطع کارشناسی، طراحی و تدوین شده است. علاوه بر این ذکر شده که سایر علاقمندان نیز می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

سومین پرسش در پی یافتن این حقیقت است که آیا کتاب برای استفاده به عنوان کتاب اصلی تهیه شده است یا به عنوان کتاب مکمل و کمک آموزشی، که همانطور که در مقدمه آمده است این کتاب به عنوان منبع اصلی درس زبان تخصصی رشته طراحی پارچه، لباس و تکنولوژی دوخت به ارزش ۲ واحد در نظر گرفته شده است. چهارمین پرسش به بررسی این نکته می‌پردازد که آیا برای کتاب فهرست لغات طراحی شده و به چه شکلی و در کدام قسمت کتاب آمده است، که در این باره با نگاه کلی به کتاب می‌توان دریافت که متأسفانه کتاب فاقد فهرست لغات است.

پنجمین پرسش در پی یافتن این مسئله است که آیا در قسمت‌های کتاب از ابزارهای مناسب سنجش یادگیری در فراگیران استفاده شده است، که در پاسخ به آن می‌توان گفت در همه دروس بطور مشابه از تمرین‌های مختلفی برای سنجش یادگیری در فراگیران استفاده شده است که از این لحاظ، طبق نظر Karimi (2004) اشکال مهمی که در نحوه طراحی تمرین‌ها دیده می‌شود این است که تمرین‌های هر درس، اغلب به تمرین واژگان و لغات پرداخته‌اند و در این میان به نکات دستوری توجه کمتری شده است. البته تمرین‌ها دارای نکات مثبتی نیز هستند که از جمله آنها می‌توان به ارائه توضیحات کامل برای حل تمرین‌ها، تنوع در تمرین‌ها و ارائه سوالات درک مطلب بعد از هر متن اشاره کرد که میزان فهم و یادگیری زبان‌آموزان از متن ارائه شده را می‌سنجند.

ششمین پرسش بر آن است که سطح تألیف کتاب از نظر منطقه‌ای، ملی یا بین‌المللی را مشخص کند، که با توجه به توضیحات موجود در مقدمه این کتاب برای تدریس در سطح ملی تألیف شده است. هفتمین پرسش به دنبال یافتن پاسخ این مسئله است که آیا کتاب بر اساس نیازسنجی از مخاطبان (Needs analysis) طراحی شده و آیا در مقدمه به این نکته اشاره شده است، که در پاسخ به آن باید ذکر کرد از آنجایی که مطابق گفته‌ی دادلی ایونز و سینت جونز (۱۹۹۸)، انجام نیازسنجی (Needs analysis) دقیق از مخاطبان یکی از مهم‌ترین گام‌ها در هر پروژه انگلیسی برای اهداف ویژه (ESP) است، در مقدمه آورده شده که سازمان سمت با توجه به نیاز دانشجویان، علاوه بر تدوین متون آموزش زبان خارجی

در مرحله عمومی، نیمه تخصصی و تخصصی برای علوم انسانی، به تدوین کتب آموزش تخصصی سایر رشته‌ها پرداخته است که کتاب مذکور هم یکی از آنهاست.

هشتمین پرسش این نکته که آیا قواعد نگارشی در متن تمرین‌ها به درستی رعایت شده‌اند را تعیین می‌کند، که اگر بخواهیم کتاب را از این نظر ارزیابی کنیم، باید گفت که قواعد نگارشی تا حد زیادی رعایت شده‌اند اما محدود مشکلاتی نیز وجود دارد که ممکن است به علت اشتباه تایپی یا بی دقتی رخ داده باشد، مثلاً در صفحه ۲ قسمت C در جمله مثال زده شده برای کلمه fashion به اشتباه کلمه latest به کار برده شده که صورت صحیح آن latest است.

نهمین پرسش درباره این موضوع است که آیا کتاب از نظر شکل و ظاهر (صفحه آرایی، حروف چینی، طرح جلد، صحافی و غیره) کیفیت مناسبی دارد، که در این باره می‌توان گفت که کتاب از نظر صحافی و حروف چینی کیفیت قابل قبولی دارد. صفحه آرایی آن معمولی است و طرح جلد به تناسب موضوع کتاب دارای تصویری از طرح یک پارچه همراه با دوخت و دکمه است، که البته می‌توانست دارای طرح جذاب تر و بهتری باشد. ضمناً در برخی از صفحات کتاب مانند صفحات ۱۳، ۳۸، ۶۱، ۷۲، ۸۳ و ۱۳۲، از فضای موجود استفاده بهینه نشده و بیش از نیمی از صفحه به صورت سفید و بدون استفاده رها شده است که البته بهتر است از این فضاها به بهترین نحو استفاده و مواردی مثل نکات آموزشی، جملات آموزنده و مطالب سرگرم کننده به عنوان زنگ تفریح در آنها گنجانده شود.

دهمین پرسش درباره رعایت اصل امانت داری و ارجاع به منابع مورد استفاده کتاب است که اگر از این نظر به کتاب بنگریم، مشاهده خواهیم کرد که متأسفانه در متن کتاب، تصاویر و تمرین‌ها هیچ گونه ارجاعی به منابع اصلی دیده نمی‌شود که به طور مثال اگر بخواهیم به تفکیک درس نام ببریم، تصاویر درس اول در صفحات ۳، ۷ و ۱۴، درس دوم صفحه ۲۷، درس سوم صفحه ۳۹، درس چهارم صفحه ۵۱، درس پنجم صفحه ۶۲، درس ششم صفحه ۷۲، درس هفتم صفحات ۷۸ و ۸۳، درس هشتم صفحه ۹۱، درس نهم صفحات ۹۵ و ۱۰۸، درس دهم صفحه ۱۱۸ و درس یازدهم صفحه ۱۳۲ فاقد منبع هستند و این موضوع یکی از نقاط ضعف اساسی کتب درسی دانشگاهی محسوب می‌شود.

آخرین پرسش در این بخش مشخص می‌کند که آیا کتاب در صورت وجود مواد آموزشی مکمل به سهولت در دسترس زبان آموزان قرار می‌گیرد و آیا قیمت آن برای مخاطبانش مناسب است، که در این رابطه ذکر این نکته ضروری است که این کتاب مواد آموزشی مکمل خاصی ندارد ولی از نظر عرضه به سهولت در دسترس زبان‌آموزان قرار می‌گیرد و سفارش آن هم از طریق فروشگاه‌های اینترنتی و هم از طریق کتاب‌فروشی‌ها امکان‌پذیر است. قیمت آن نیز با توجه به هزینه‌های کاغذ، چاپ و نشر برای مخاطبان بسیار مناسب و معقول به نظر می‌رسد.

۲.۱.۵ ارزیابی درونی (ارزیابی محتوایی)

در این بخش کتاب از نظر پاسخگویی به چهارده سوال موجود در مدل بررسی شده است. نخستین پرسش درباره این موضوع است که آیا در کتاب همه مهارت‌های زبانی و با چه نسبتی پوشش داده شده‌اند و آیا این نسبت با توجه به اهداف و نیازهای موردنظر مناسب است، در این باب همانطور که از نوع تمرین‌ها مشهود است، همه‌ی مهارت‌های زبانی در این کتاب پوشش داده نشده‌اند و بیشتر به مهارت‌های خواندن و نوشتن توجه شده و مهارت‌های گفتاری و شنیداری تقریباً نادیده گرفته شده‌اند.

دومین پرسش مربوط به ملاک‌های درجه بندی مطالب زبانی است و به دنبال کشف این است که آیا مطالب بر اساس ملاک‌های ساختاری، کارکردی یا ارتباطی طبقه بندی شده‌اند یا ملاک‌های دیگر، در مقدمه کوتاه کتاب درباره ملاک‌های درجه بندی مطالب زبانی، مطلبی گفته نشده است ولی با توجه به محتوای کتاب می‌توان فهمید که نویسنده از ملاک خاصی برای درجه بندی مطالب استفاده نکرده و فقط مطالب را بر اساس اولویت اهمیت آنها از دیدگاه خود و با توجه به مطالب مورد نیاز دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس طبقه بندی کرده است.

سومین پرسش درباره واقعی بودن متون مورد استفاده برای آموزش مهارت‌های گوناگون زبانی به خصوص خواندن و گوش دادن بحث می‌کند که از این نظر، قابل ذکر است که متون مورد استفاده اغلب از منابع معتبر و قوی انتخاب شدند ولی متأسفانه در هیچ یک از بخش‌های متن اشاره‌ای به منابع اصلی نشده یا ارجاعی داده نشده است.

چهارمین پرسش مشخص می‌کند که آیا مطالب و تمرین‌های استفاده شده برای آموزش مهارت‌های نوشتن و صحبت کردن، خصوصیات ارتباط‌های طبیعی کلامی و غیرکلامی را دارند، که همانطور که پیداست برای مهارت صحبت کردن تمرین‌های Pronunciation Answer the questions orally و practice و برای مهارت نوشتن تمرین‌هایی مثل Translation practice استفاده شده است که کیفیت نسبتاً مطلوبی دارند.

پنجمین پرسش همخوانی تمرین‌ها و آزمون‌های طراحی شده از نظر کیفیت و کمیت با سطح توانش زبانی، نیازهای آموزشی زبان‌آموزان و مطالب تدریس شده در کتاب را مشخص می‌کند که در این زمینه با مقایسه تمرین‌ها و آزمون‌های طراحی شده از نظر کمی و کیفی با سطح توانش زبانی، نیازهای آموزشی زبان‌آموزان و مطالب تدریس شده در کتاب به نتیجه می‌رسیم که آنها تا حدودی با هم همخوانی دارند و البته بهتر بود که تمرین‌های بیشتری برای مهارت گفتار با توجه به نیاز دانش‌آموزان طراحی می‌شد و همچنین تعدادی تمرین برای مهارت شنیدار در نظر گرفته می‌شد. اگرچه تمرین‌های طراحی شده برای خواندن و نوشتن کیفیت نسبتاً مناسبی دارند؛ بعضی از تمرین‌ها مثل ترجمه جملات انگلیسی به فارسی برای مخاطبان، اندکی دشوار به نظر می‌رسند.

در ششمین پرسش توجه به تفاوت‌های موجود بین زبان‌آموزان از نظر سبک‌های یادگیری در طراحی تمرین‌ها و مطالب گوناگون درسی تاکید شده است، که در این مورد به نظر می‌رسد نویسنده در طراحی محتوا و تمرین‌های کتاب، تفاوت در سطوح مهارت زبان‌آموزان را نادیده گرفته است که البته این نقص با در نظر گرفتن محدودیت‌های زمان و امکانات برای نویسندگان کتابهای درسی دانشگاهی تا حدودی قابل توجیه است.

هفتمین پرسش تعیین کننده این مطلب است که آیا در کتاب در کنار آموزش زبان به توانمندسازی زبان‌آموزان برای یادگیری به صورت خودخوان توجه شده و آیا تکنیک‌های یادگیری در این کتاب گنجانده شده است که از این نظر، متأسفانه یکی از اصلی‌ترین مشکلاتی که در اکثر کتاب‌های آموزش زبان مشاهده می‌شود این است که در آنها تشویق و کمک به توانمندسازی زبان‌آموزان برای یادگیری خودخوان و استفاده از تکنیک‌های یادگیری مناسب مورد غفلت قرار گرفته است و به عنوان نمونه در این کتاب، اولین قسمت هر درس، پیش مطالعه است که انتظار می‌رفت در این قسمت به تکنیک‌ها و راهبردهای

یادگیری برای توانمندسازی زبان آموزان پرداخته شود، ولی این بخش تنها به بررسی تلفظ، تعریف کلمات و ارائه مثال‌هایی از آنها در جملات می‌پردازد.

هشتمین پرسش موجود در مدل با این موضوع سر و کار دارد که آیا در متن‌ها و تمرین‌های کتاب به آموزش مهارت‌های زندگی پرداخته شده است که در پاسخ اگر بخواهیم کمی عمیق‌تر محتوای کتاب را از نظر آموزش مهارت‌های زندگی مانند تفکر انتقادی یا پرورش خلاقیت بررسی کنیم با این حقیقت روبه‌رو خواهیم شد که متأسفانه در این کتاب کمتر موردی از تمرین و متونی که به آموزش مهارت‌های زندگی مثل تفکر انتقادی یا پرورش خلاقیت بپردازد، به چشم می‌خورد.

نهمین پرسش کتاب را از بعد انسجام علمی و منطقی بین مطالب و قسمت‌های گوناگون کتاب ارزیابی می‌کند که از این بعد، با وجود اینکه همه مطالب موجود در کتاب مرتبط با رشته طراحی لباس پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت هستند، ولی انسجام علمی و منطقی بین مطالب چندان قوی به نظر نمی‌رسد و مطالب خط سیر پیوسته‌ای را دنبال نمی‌کنند و حتی مشاهده می‌شود که موضوع یک درس با درس قبل و بعد از آن کاملاً متفاوت است و ارتباط چندان‌ی بین آنها وجود ندارد. به عنوان مثال متن درس دوم در صفحات ۲۲ که درباره خرید لباس است با متن درس قبلی یعنی درس اول در صفحات ۲ و ۴ که مربوط به ساده‌سازی مد است و هم‌چنین با متن درس بعد از خود یعنی درس سوم در صفحه ۳۰ که به بررسی تأثیر رنگ‌ها می‌پردازد، چندان مرتبط نیست.

دهمین پرسش کتاب را از لحاظ داشتن کیفیت آموزشی لازم و نیاز به وجود کتاب‌ها یا مواد آموزشی مکمل می‌سنجد که در این مورد می‌توان گفت کتاب از لحاظ آموزشی، کیفیت لازم را دارد ولی در عین حال نیاز به تجدید نظر و اصلاح جدی به منظور رفع نواقص و محدود کاستی‌های موجود است. اگرچه بهتر است که علاوه بر کتاب، یک سی‌دی حاوی فایل‌های صوتی مرتبط با تمرین‌های شنیدار که بعدها در کتاب گنجانده می‌شوند، وجود داشته باشد.

طبق مدل در یازدهمین پرسش به بررسی میزان انطباق مطالب و تمرین‌های کتاب با نظریه‌ها و یافته‌های علمی جدید در رابطه با ماهیت زبان و نظریه‌های یادگیری زبان خارجی پرداختیم که نتایج حاکی از آن بودند که در برخی از قسمت‌های کتاب نویسنده سعی داشته تا از نظریه‌ها و یافته‌های علمی جدید در طراحی مطالب درسی و تمرین‌ها بهره

بگیرد. به عنوان مثال ساختار دروس خواندن را به سه قسمت: پیش مطالعه، مطالعه و تکالیف تقسیم کرده و یا تلاش کرده تا با ارائه معانی، تعاریف و مثال‌هایی از کلمات موجود در درس، به اعتبار و ارزش علمی اثر خویش بیفزاید و البته در این زمینه تا حدودی موفق بوده است.

در دوازدهمین پرسش، کتاب را از دیدگاه جلوه‌های بصری (وجود تصاویر، جدول‌ها، نمودارها) و کارکرد مؤثر آنها بررسی کردیم و مشاهده کردیم که از این نظر، نمودار و جدول خاصی در کتاب وجود ندارد و فقط جدول‌هایی در قسمت اول تکالیف، مانند جدول موجود در تمرین A صفحه ۵ وجود دارند که مربوط به تمرین هستند و جنبه آموزشی چندانی ندارند. از حیث تصاویر، تصاویر مختلفی در کتاب وجود دارند که یادگیری و فهم مطالب را تسهیل می‌کنند ولی از نظر طرح، آنها بسیار ساده و سیاه و سفید هستند و جذابیت لازم را برای مخاطبان ندارند و بهتر است طبق نظر Sangwine & Horne (1998) از رنگ‌های متنوع و جذاب‌تری برای جلب مخاطبان استفاده شود. از سوی دیگر منبع هیچ یک از تصاویر در کتاب ذکر نشده و توضیحات کافی درباره آنها ارائه نشده است. سپس در سیزدهمین پرسش کتاب را از نظر همخوانی با فرهنگ ملی و مذهبی جامعه و وجود یا عدم وجود رویکردهای متعصبانه و جانبدارانه مورد بررسی قرار دادیم و به این نتیجه رسیدیم که خوشبختانه کتاب عاری از هرگونه رویکردهای متعصبانه، جانبدارانه یا نژادپرستانه است و تنها ایرادی که وجود دارد این است که محتوای متنی و تصاویر آن با توجه به تفاوت‌های فرهنگی بین دو جامعه، با فرهنگ ملی و مذهبی جامعه ایرانی همخوانی کامل ندارند و بیشتر به تاریخچه مد و لباس و پوشاک مورد استفاده در جوامع انگلیسی زبان و غربی می‌پردازند به طور مثال تصاویر موجود در صفحات ۳، ۷، ۱۴، ۳۹، ۷۸ و ۹۱ و این مشکل نه تنها در این کتاب بلکه در اکثر کتاب‌های آموزش زبان که در سطح آموزشگاه‌ها تدریس می‌شوند نیز وجود دارد. برخی از کارشناسان سعی کرده‌اند تا با ایرانی سازی محتوا و تصاویر یا حتی سانسور کردن برخی از این محتوا که با ارزش‌های فرهنگ ایرانی همخوانی ندارند، این مشکل را حل کنند، که البته تلاش‌های آنها در این زمینه چندان هم ثمربخش نبوده است.

سرانجام در انتهای این بخش طبق مدل باید مشخص می‌شد که طراحی کتاب بر اساس کدام مرحله از مراحل چهارگانه توسعه آموزش زبان برای اهداف خاص (ESP) انجام شده،

که طبق بررسی های لازم و توجه به این نکته که کتاب بیشتر به واژگان و نکات دستوری زبان مورد استفاده توسط گروه های خاص می پردازد، به این نتیجه رسیدیم که کتاب مذکور بر اساس اصول و اهداف مرحله اول از مراحل چهارگانه توسعه آموزش زبان برای اهداف خاص (ESP) یعنی تحلیل نوع زبان مورد استفاده برای گروه های خاص (Register analysis) طراحی شده است.

۳.۱.۵ ارزیابی کلی

در این قسمت کتاب مورد نظر از نظر قابلیت استفاده و تعمیم پذیری بررسی شده و به مهم ترین نقاط قوت و ضعف آن اشاره شده است. نخست از نظر قابلیت استفاده شایان ذکر است، از آنجایی که مبانی ارزشی و فلسفی این کتاب با اصول شورای عالی انقلاب فرهنگی سازگاری دارد و همچنین از آنجا که سازمان سمت ناشر تخصصی تهیه و تدوین کتاب های دانشگاهی است و با توجه به اینکه کتاب مذکور براساس سرفصل ارائه شده از سوی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری برای درس زبان تخصصی رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت طراحی و تدوین شده است، پس می توان ادعا کرد که این کتاب تا حد زیادی با برنامه های درسی و سیستم آموزشی دانشگاه های کشور همخوانی دارد. سپس با توجه به این نکته که کتاب فاقد فهرست لغات است و اغلب متون آن از کتاب ها و منابع دیگر انتخاب شدند و هیچ گونه ارجاع درون متنی مشاهده نمی شود، پس می توان نتیجه گرفت که این کتاب قابلیت تعمیم پذیری چندانی ندارد.

از جمله مهم ترین نقاط قوت آن می توان به مواردی مانند: الف- در ساختار هر درس ترتیب: پیش مطالعه، مطالعه و پس از مطالعه رعایت شده است. ب- وجود قسمت های که به فهم واژگان و تلفظ آنها کمک می کند. ج- ارائه ی جدول نمادهای آوایی در ابتدای کتاب که برای دانشجویان سطح متوسط بسیار مفید است. د- مناسب بودن حجم دروس (طولانی نبودن بیش از حد) که باعث جذب زبان آموزان می شود و ن- وجود برخی از تمرین های مفید مانند پاسخ دادن به سوالات به طور شفاهی که به تقویت مهارت گفتاری کمک می کنند و تمرین های ترجمه که باعث بهبود دانش واژگانی و دستوری زبان آموزان می شود، اشاره کرد. به طور کلی نقاط ضعفی نیز در این اثر مشاهده می شود مثل: الف- عدم وجود مقدمه ی تخصصی برای اثر. ب- نداشتن فهرست واژگان. ج- ذکر نکردن منابع متن ها، جملات و تصاویر موجود در کتاب. د- توجه بسیار کم به آموزش نکات دستوری. ن-

تأکید بیش از حد بر روی تمارین مربوط به واژگان. ه- عدم توجه به تقویت مهارت های شنیداری زبان آموزان و ی- صفحه آرایبی ضعیف و عدم استفاده بهینه از فضای خالی موجود در کتاب.

۲.۵ ارزیابی عینی

شکل و محتوای کتاب موردنظر در جدول های زیر توسط محققین بررسی شده اند.

الف) جدول بررسی شکلی اثر						
ردیف	موضوع	عالی (۴)	خوب (۳)	متوسط (۲)	ضعیف (۱)	ضرایب
۱	جامعیت شکلی اثر (مقدمه تخصصی، فهرست لغات، جدول، نمودار، فهرست منابع، الحاقات ...)			√		۴
۲	کیفیت چاپ اثر (صفحه آرایبی، حروف نگاری، طرح جلد، صحافی...)		√			۲
۳	رعایت قواعد عمومی نگارش و ویرایش اثر تخصصی			√		۳
۴	وجود مواد کمک آموزشی مکمل (کتاب معلم، کتاب کار، لوح فشرده، و معرفی وب سایت)				√	
	جمع امتیازها					۲۳

ب) جدول بررسی محتوایی اثر						
ردیف	موضوع	عالی (۴)	خوب (۳)	متوسط (۲)	ضعیف (۱)	ضرایب
۱	میزان همخوانی محتوای اثر با مبانی نظری آموزش زبان خارجه			√		۴
۲	میزان تناسب و جامعیت موضوع و محتوایی		√			

				اثر با رشته آموزشی	
		√		میزان توجه به توانمندسازی زبان آموزان برای ادامه یادگیری به صورت خود خوان	۳
			√	میزان همخوانی تمرین‌ها و آزمون‌های اثر از نظر کمی و کیفی با سطح توانش زبانی و نیازهای زبان آموزان	۴
۳			√	کیفیت انتخاب، درجه بندی و ارائه مطالب درسی	۵
	√			میزان نظم منطقی و انسجام مطلب در کل اثر	۶
		√		میزان نظم منطقی و انسجام مطلب در درون هر فصل	۷
	√			میزان توجه به آموزش مهارت های زندگی مانند تفکر انتقادی، پرورش خلاقیت و...	۸
	√			میزان انطباق محتوای اثر با مبانی و پیش فرض های فرهنگ ایرانی- اسلامی	۹
	√			میزان روز آمدی و اعتبار علمی متون و منابع	۱۰
		√		میزان نوآوری در تمرین‌ها و فعالیت‌ها	۱۱
	√			میزان رعایت امانت در ذکر مأخذ	۱۲
۲		√		میزان پوشش مهارت‌های چهارگانه زبانی با توجه به اهداف درس	۱۳
	√			میزان توجه به رعایت تفاوت‌های فردی زبان آموزان از نظر سبک یادگیری در طراحی تمرین‌ها و فعالیت‌ها	۱۴
			√	میزان واقعی بودن (authenticity) متون	۱۵
			√	میزان بهره گیری از ابزارهای لازم علمی برای تفهیم موضوع	۱۶
			√	میزان همخوانی اثربا برنامه درسی و نظام آموزش موجود	۱۷
		√		تناسب و جامعیت موضوعی و محتوایی اثربا اهداف درس (ESP)	۱۸
			√	میزان مطابقت اثر با سرفصل های وزارت علوم	۱۹

					و تحقیقات و فناوری	
۱۱۲						جمع امتیازها

۳.۵ ارزیابی محتوا توسط متخصصان رشته طراحی پارچه و لباس

ارزیابی محتوای تخصصی متون از سوی متخصصان طراحی پارچه و لباس در قالب پنج پرسش صورت پذیرفت. با در نظر گرفتن نخستین پرسش که به بررسی مناسب بودن منابع استفاده شده در تهیه متون تخصصی از نظر اعتبار علمی و روزآمدی می‌پردازد، متخصصان اظهار کردند که منابع مورد استفاده از نظر اعتبار علمی مناسب هستند ولی از نظر روزآمدی مناسب نیستند و جدیدترین منابع مورد استفاده در این کتاب متعلق به اوایل دهه ۹۰ میلادی هستند که برای چنین کتاب در حال رشدی بسیار کهنه و قدیمی است.

در ارتباط با دومین پرسش که همخوانی محتوای متون ارائه شده در کتاب با یافته‌های جدید را می‌سنجد، متخصصان معتقد بودند که محتوا خیلی قدیمی است و منابع مطلقاً به روز نیستند و لغات تخصصی رشته تغییر داشتند و برخی از لغات دیگر کاربرد ندارند. آنها همچنین افزودند که در میان منابع پایانی کتاب حتی یک فرهنگ لغت یا دایره‌المعارف تخصصی طراحی پارچه و لباس مورد استفاده قرار نگرفته و به مباحث جدید این حوزه از قبیل مد پایدار، توسعه پایدار، مد اخلاقی، رویکردهای هنری، پارچه‌سازی، مد سریع و آرام در کتاب اشاره ای نشده است.

درباره سومین پرسش که در پی یافتن این اصل است که در صورت وجود گرایش‌های گوناگون در رشته مورد بحث، محتوای متن برای تمام گرایش‌ها مناسب است، همه متخصصان هم‌عقیده بودند که مطالب کتاب تقریباً همه گرایش‌ها را پوشش می‌دهد و برای هر سه گرایش این رشته شامل طراحی پارچه، لباس و دوخت مطالبی در کتاب موجود است.

در پاسخ به چهارمین پرسش که در زمینه مناسب بودن چینش متون در درس گوناگون کتاب مطرح شد متخصصان بر این باور بودند که چینش متون در درس گوناگون مناسب نیست و گردآورنده رابطه درست و روانی میان پاراگراف‌ها را برقرار نساخته است و بسیاری از جملات میانه پاراگراف‌ها مشخصاً مربوط به جملاتی هستند که گردآورنده آنها

را حذف کرده است. آنها همچنین خاطرنشان کردند که بهتر بود کتاب به سه بخش پارچه، لباس و تکنولوژی دوخت تقسیم می شد تا مدرس بر اساس صلاحدید و وضعیت کلاس به صورت متمرکز و یا انتخابی از هر بخش درسی را انتخاب کند.

در رابطه با پنجمین پرسش، مهم ترین ضعف ها و قوت های کتاب از نظر محتوای تخصصی توسط متخصصان آموزشی مورد ارزیابی قرار گرفتند. طبق اظهارات متخصصان رشته طراحی پارچه و لباس از نقاط قوت این کتاب می توان به تنوع مطالب و آشنا کردن دانشجویان با مباحث مختلف این رشته و وجود اسامی و تصاویر انواع لباس ها و وسایل دوخت به عنوان آخرین تمرین در انتهای هر بخش که می توان از آنها به عنوان یک فرهنگ لغت تصویری در کلاس استفاده کرد، اشاره کرد. از نظر نقاط ضعف مواردی مانند اطلاعات بسیار پایه ای و ابتدایی، لغات کم کاربرد، شلختگی مشهود در لغات تخصصی انتهای درس ها، تکرار برخی از اطلاعات در چند درس، اشتباه در اطلاعات مربوط به تاریخ لباس در عکس ها، ارائه لغات عمومی انگلیسی در ابتدای دروس که بعضاً در متون آن درس نیستند، به چشم می خورد. آنها همچنین معتقد بودند که عدم هماهنگی با سطح زبانی دانشجویان نسل جدید و ساختار فرسایشی و خسته کننده از نقطه ضعف های بزرگ دیگر این کتاب هستند و به باور آنها نسلی که با کتاب های کلاس های زبان آموزشگاه های آزاد آموزش دیده اند و دید هنری و زیبا شناسانه دارند با این کتاب ارتباط خوبی برقرار نمی کنند.

۶. نتیجه گیری

هنگامی که مدرس از مواد آموزشی و فعالیت هایی که به طور خاص برای استفاده از چندین مهارت زبانی به طور همزمان (مانند خواندن، نوشتن، گوش کردن، و صحبت کردن) طراحی شده اند، استفاده می کند، برای زبان آموزان موقعیت هایی را فراهم می کند که به آنها اجازه پیشرفت همه جانبه در همه زمینه های یادگیری زبان را می دهند (سدیکو، ۲۰۱۵). اما همانطور که مشخص است، در کتاب مورد نقد بیشتر به مهارت های خواندن و نوشتن توجه شده و مهارت های گفتاری و شنیداری نادیده گرفته شده اند که این خود یک ضعف اساسی محسوب می شود و از آنجا که این کتاب باید زبان آموزان را برای استفاده از زبان در دنیای

واقعی آماده کند بهتر است که تعدادی تمرین شنیدار محور و گفتار محور نیز در آن گنجانده شود.

همانطور که قبلاً ذکر شد اگرچه متون مورد استفاده در کتاب از منابع معتبر و قوی انتخاب شده اند، ولی متأسفانه اکثر آنها قدیمی هستند و در هیچ یک از بخش‌های متن اشاره به منابع اصلی نشده یا ارجاعی داده نشده است که بهتر است این ایراد اصلاح شود و در چاپ مجدد از منابع به روزتری استفاده شود. همچنین در طراحی تمرین‌ها و محتوای کتاب تفاوت در سطوح زبان آموزان نادیده گرفته شده است که این البته این نقص با توجه به محدودیت‌های زمانی و امکاناتی نویسندگان تا حدودی قابل توجیه است. از آنجایی که مطالب کتاب از نظر نظم منطقی و انسجام میان عناصر به طور ضعیفی پایه‌ریزی شده‌اند و ارتباطی بین آنها وجود ندارد، طبق نظر متخصصان بهتر است که کتاب در چاپ‌های بعدی بازبینی شده و به سه بخش مجزا شامل پارچه، لباس و تکنولوژی دوحخت تقسیم شود. اگرچه تصاویر موجود در کتاب یادگیری و فهم مطالب را تسهیل می‌کنند ولی طرح آنها بسیار ساده و به صورت سیاه و سفید است که جذابیت لازم را برای مخاطبان دارد که بهتر است از تصاویر رنگی و متنوع در کتاب استفاده شود. اگرچه کتاب عاری از هرگونه رویکردهای متعصبانه و جانبدارانه است ولی محتوای آن از نظر فرهنگی با فرهنگ جامعه ایرانی همخوانی کامل ندارد. علاوه بر این بهتر است که به منظور جلوگیری از سردرگمی دانشجویان و جلوگیری از اتلاف وقت یک واژه نامه تخصصی بر اساس حروف الفبا به انتهای کتاب افزوده شود و همین‌طور از مباحث جدید طراحی پارچه و لباس در آن گنجانده شود.

لازم به ذکر است که به‌رغم مشکلاتی که مطرح شد، کتاب مذکور خالی از حُسن نیست، بلکه نقاط قوت فراوانی دارد به عنوان مثال در ساختار هر درس ترتیب پیش‌مطالعه، مطالعه و پس از مطالعه رعایت شده است که این امر بهبود مهارت خواندن را تسهیل می‌کند. همچنین، وجود جدول نمادهای آوایی در ابتدای کتاب برای دانشجویان سطح متوسط می‌تواند بسیار مفید باشد. یکی از نقاط قوت اساسی دیگر کتاب این است که حجم دروس مناسب است و بیش از حد طولانی نیست که این خود سبب جذب دانشجویان می‌شود. علاوه بر این در کتاب به طور خاص تمرین‌هایی برای تقویت مهارت گفتاری و تقویت دانش واژگانی و دستوری زبان آموزان وجود دارد. همانطور که پیش‌تر نیز ذکر شد

این کتاب به علت تنوع مطالب، دانشجویان را با مباحث مختلف رشته طراحی پارچه و لباس آشنا می‌کند و همچنین در آن تعدادی تصویر مربوط به انواع لباس‌ها و وسایل دوخت گنجانده شده است که مدرس می‌تواند از آنها به عنوان یک فرهنگ لغت تصویری مفید برای فهم آسان‌تر مطالب و اصطلاحات در کلاس بهره بگیرد. به عنوان کلام آخر می‌توان گفت که به طور کلی کتاب کیفیت آموزشی لازم را دارد ولی در عین حال نیاز به بازبینی و اصلاحات اساسی به منظور رفع نواقص و کاستی‌های موجود است.

کتاب‌نامه

- احمدی صفا، محمد؛ دنیایی، شادی؛ سهرابی، شیلان؛ فراهانی، مجتبی؛ خاسمی، دایان؛ ساعدپناه، الهه (۱۳۹۷). «ارزیابی کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول (پراسپکت یک)»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ماهنامه علمی - پژوهشی، سال هجدهم، ش ۸، ص ۲۶-۱.
- حاجی رستم‌لو، قدرت (۱۳۸۴). «سیری در تحولات آموزش زبان انگلیسی برای اهداف ویژه (ESP)»، مجله دانشکده علوم انسانی، سال چهاردهم، ش ۵۸، ص ۷۴-۶۳.
- حسینی، آرش؛ پیشقدم، رضا (۱۳۸۴). «سبک‌های غالب یادگیری در زبان انگلیسی در زبان آموزان ایرانی»، پژوهش چاپ شده دانشگاه مشهد.
- خیرآبادی، رضا؛ علوی مقدم، سیدبهنام (۱۳۹۸). «فرصت‌ها و چالش‌های فراروی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش رسمی ایران»، پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبانهای خارجی، دوره ۹، ش ۱، ص ۷۰-۵۳.
- رحیمی نژاد، ویدا (۱۳۹۶). «نقدی بر کتاب انگلیسی برای رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستانی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هفدهم، ش ۶، ص ۸۹-۶۹.
- رمضانی، احمد؛ میهن دوست، پیوند (۱۳۹۷). «نقدی بر کتاب زبان انگلیسی پایه نهم ویژه دانش آموزان کم توان ذهنی»، تقدنامه زبان‌های خارجی، دوره ۱، ش ۲، ص ۷۸-۷۱.
- روحانی، علی؛ فرهنگ جو، مریم (۱۳۹۵). «نقد و ارزیابی کتاب زبان انگلیسی عمومی دانشگاه پیام نور»، پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ش ۳۸، ص ۱۳۱-۱۱۴.

زندمقدم، امیر؛ رحیمی گل خندان، آریا (۱۳۹۴). «بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم از دیدگاه طرح درس فعالیت محور»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پانزدهم، ش ۳، ص ۹۳-۶۹.

سودمندافشار، حسن (۱۳۹۴). «بررسی و نقد کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه با تکیه بر جنبه های تحلیل گفتمان انتقادی: نمود جنسیت و قدرت»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پانزدهم، ش ۳، ص ۱۳۱-۱۰۹.

طاهرخانی، رضا؛ افضل‌ی میر، سیدامیر؛ مال‌میر، افشین؛ مسلسل، آرش؛ منتظری، زهرا (۱۳۹۶). «نقد و بررسی کتاب جدید زبان انگلیسی پایه دهم در سطح ملی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هفدهم، ش ۷، ص ۹۱-۷۷.

طاهرخانی، رضا؛ کاریبخش راوری، رحیمه؛ زمانی جمشیدی، رباب (۱۳۹۷). «نقد کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته جامعه شناسی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ماهنامه علمی-پژوهشی، سال هجدهم، ش ۸، ص ۲۵۴-۲۳۱.

قنسولی، بهزاد؛ پیشقدم، رضا (۱۳۸۹). «نقدی بر کتب زبان انگلیسی برای مقاصد خاص (بررسی زبان عمومی دانشگاه فردوسی مشهد)»، فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه (دانشکده ادبیات و علوم انسانی)، علمی-پژوهشی، سال اول، ش ۳، ص ۳۶-۲۱.

محمودی، محمدهادی؛ احمدی صفا، محمد (۱۳۹۳). «ارزش یابی الگو-محور کتاب‌های انگلیسی برای اهداف خاص (ESP)»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال چهاردهم، ش ۳، ص ۱۳۳-۱۱۳.

محمودی، محمدهادی؛ مرادی، محمد (۱۳۹۴). «بررسی و نقد کیفی کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) با تأکید بر روش‌شناسی آموزش زبان خارجی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پانزدهم، ش ۳، ص ۱۸۹-۱۷۳.

محمودی، محمدهادی (۱۳۹۷). «نقدی بر کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی»، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هجدهم، ش ۸، ص ۳۲۶-۳۰۹.

ناشر، اکرم (۱۳۹۸). انگلیسی برای دانشجویان رشته طراحی پارچه و لباس و تکنولوژی دوخت، تهران: سمت.

- Brown, J. D. (1995). *The Elements of Language Curriculum*. New York: Heinle & Heinle Publishers.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing Your Coursebook*. Oxford: Macmillan Publishers Limited.
- Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for specific purposes: A multidisciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hutchinson, T. (1987). What's underneath?: an interactive view of materials evaluation. In L. E. Sheldon, *ELT Textbooks and Materials: Problems in Evaluation and Development* (pp. 37-44). London: Modern English Publications / The British Council.
- Hutchinson, T., & Torres, E. (1994). The textbook as agent of change. *ELT Journal*, 48(4), 315-328.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A learning-centered approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karimi, A. (2004). An Evaluation of a Preparatory English Courses, Books 1&2: An EAP Coursebook Evaluation. *FLT Journal*, 24-28.
- Littlejohn, A. (2011). The analysis of language teaching materials: Inside the Trojan horse. In B. Tomlinson, *Material Development in Language Teaching* (pp. 179-211). Cambridge: Cambridge University Press.
- Rezaee, P., & Hashemi, A. (2017). English Textbook Evaluation in EFL Classroom: A Critical Approach. *International TELLSI Conference* (pp. 1-7). Tehran, Iran: Islamic Azad University, Roudehen Branch.
- Richard, J. C. (2001). *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sadiku, L. M. (2015). The importance of four skills reading, speaking, writing, listening in a lesson hour. *European Journal of Language and Literature Studies*, 1(1), 29-31.
- Sangwine, S. J., & Horne, R. E. (1998). *The color image processing handbook*. UK: University of Reading.
- Sheldon, L. E. (1988). Evaluating ELT textbooks and materials. *ELT Journal*, 42(4), 237-246.
- Tomlinson, B. (1996). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2003). *Developing Materials for Language Teaching*. London: Continuum Press.